

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 495. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm26802.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Det var derfor ogsaa et ganske eget Middel, Man, under den anden Puniske Krig, begyndte at betjene sig af, for at faae de skønne Konster til at blomstre i Rom, thi det var at slæbe Konst-Værker dertil fra alle Verdens Hjørner, og *Marcel* skal have været den Første, der gav Exemplet ved en saadan nymodens Udplyndring af de *Syrakusanske* Templer. At Sligt har noget særdeles Stødende for de Folk der miste, hvad der ikke blot var deres Eiendom men deres Hænders Gierninger, har *Polyb*, skiøndt med behørig Varsomhed, udviklet, og vi, som har levet i *Napoleons* Tid, forstaae ham ypperlig, naar han siger: Man tør jo nok kalde det "en Feil," naar *Seier-Herrerne* antage de *Overvundnes* Lidenskaber, paadragende sig med det Samme deres Nag og Nid, som af Alt er det Frygteligste for Høisæderne *Polyb (Brudstykker) IX. 10.. *Livius* har ogsaa sine Betænkeligheder ved den Sag, ikke for Urettens Skyld, thi han anmærker ganske rigtig, at efter "Spydstage-Retten" (belli jure) er Alt, hvad Fienden har, *Seier-Herrens* lovlige Eiendom, men fordi Romerne derved kom i Vane med at beundre de Græske Konst-Værker og 496at udplyndre ligesaavel deres egne Templer som *Andres**Livius XXV. 40., men da Ingen af Delene forarger os, og vi heller ikke staae Fare for at udplyndres af Romerne, maae vi nødvendig kalde det et roesværdigt Træk hos den "store Tyran," at han, trods al Gnarren af den gamle, gnavne "*Politi-Mester*," dog begyndte at faae lidt Smag paa *Konster* og *Videnskaber*. At Tyrannen derved hverken blev en *Homer* eller *Herodot*, en *Sophokles*, en *Plato* eller en *Phidias*, det er vist nok, ligesom hans Fusken derpaa er i Grunden flau nok, men det kan være os ligegyldigt, naar vi blot ikke, for at snakke ham efter Munden, stræbe at indbilde os selv og hinanden det Modsatte, medens det derimod baade har været og herefter kan blive *Menneske-Slægten* til uberegneligt Gavn, at Man i *Rom* beundrede de "Græske Konst-Værker" af alle Slags og stræbde, saavidt Naturen og Omstændighederne tillod det, at tilegne sig den "*Græske Dannelse*." For at skønne derpaa, behøve vi blot at tænke os, hvorledes det nu vilde see ud, hvis *Tyrkerne* var blevet ligesaa enevældige i den dannede Verden, som Romerne fordem, eller at sammenligne "*Jøders* og *Grækere* Kaar" i *Romer-Riget* og i *Tyrkiet* og spørge os selv: om det vel var mueligt, at *Polyb*, *Plutark* og *Joseph* kunde foretrukket det *Tyrkiske*, som de foretrak de *Romerske*, Aag for Tøileløsheden i deres Hjemstavn? Medens vi derfor nødvendig maae finde det tungt, at den dannede Verden skulde trænge til en *Tyran*, for ikke, ved uhyre Misbrug af Friheden, at styrte sig i en bundløs Afgrund, maae vi dog ogsaa bekiende, det gjør *Forsynet* Ære og har Krav paa alle dannede Slægters Taknemmelighed, at der i dette *Nødsfald* opstod en saadan "*mageløs herlig*" *Tyran*, der satte Priis paa *Dannelse*, behandlede de Folk der havde den med udmærket Skaansel, og beskyttede den gennem Aar497hundreder mod det truende *Barbari*, ei blot ved at underkue de raae paatrængende Barbarer, men ogsaa ved at gjøre *Dannelse* til en *Æres-Sag* og *Skole-Væsenet* til en *Stats-Sag*, saa Fliden fik de Sporer, den i en forfængelig, forkialet og egennyttig Tid umuelig kunde undvære. Hvor afskyeligt derfor det *Romerske Tyranni* end er, naar det betragtes i sin Rod og sit inderste Væsen, og hvor fordærveligt det end blev, deri at see *Menneske-Aandens Triumph* og et Mønster til alle Slægters Efterligning, saa var det dog i sin Tid en stor Velgierning, som, efter det sande Ord-Sprog "al *Ave*, der kommer *itide*," og det *Borgerlige Selskab* kommer heller aldrig i Havn, med mindre det lærer at styre mellem det "*Scylla* og *Charybdis*," der, som Trældom og Tøileløshed, udsprang af Græske og Romerske Livs-Anskuelser. Dette Sund ved *Messina*, mellem *Sicilien* og *Italien* i Aandens Verden, er den "*gyldne Middel-Vei*" der aldrig kan roses for meget, skiøndt lettelig, som Historien viser, baade følges for dumt og beskrives for slet, og naar galt skal være, maa *Stats-Skibet* dog heller støde paa Klippen end kuldseile i Mal-Strømmen, altsaa heller styres af de kolde, kloge Romerske end af de dumme, rasende Græske Tyranner, og heller af *Pøbelen* i *Syrakus*.